

U ovom ćemo se broju oprostiti od profesora Vladimira Vratovića, suautora temeljnog kompendija Hrvatski latinisti i brojnih drugih radova, profesora na Filozofskom fakultetu u Zagrebu koji nas je napustio ovog proljeća.

A kao i u prethodnim svescima LATINA ET GRAECA izvijestit ćemo čitatelje o seminarima i događajima koje je vrijedilo zabilježiti a odnose se na našu struku. Tu napose mislim na Festival klasičnih jezika koji se, po prvi put u Hrvatskoj, održao u Splitu pod pokroviteljstvom Predsjednika Republike. Kad je pak o zanimljivosti riječ, u rubrici Noctes Atticae – koja se povremeno javlja – objavljujemo ovog puta izvještaj – na latinskome! – Petra Uškovića koji je godinu dana proveo na usavršavanju na studiju Latinitas viva. Vjerujem da ćete odgovoriti na izazov toga teksta.

Uz recenzije na kraju ovog broja napominjem da ćemo u idućem broju progovoriti i o dvjema obljetnicama hrvatske klasične filologije: 40. godišnjici Hrvatskog društva klasičnih filologa i 140. godišnjici odsjeka za klasičnu filologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Pa kad se tome doda i obljetnica Društva zagrebačke Klasične gimnazije, te druge manifestacije, vidimo da se na ovom području intenzivno radi. O tome svjedoče i članci koji stižu u redakciju sve brojniji i kvalitetniji, tako da o budućnosti časopisa, a ni filologije ne treba dvojiti.

Tomislav Jazivć

Ovidijeve Metamorfoze

Publike Ovidije Nazon svakako predstavlja jedan od vrhunaca rimske književnosti klasičnog razdoblja. Svojom vještinom pisanja lako se još za života vinuo do iznimne slave koja mu je između ostalog omogućila i da bude svakodnevni gost na Augustovom dvoru. Ipak je Ovidije i pravi enfant terrible klasičnog razdoblja i Augustove 'duhovne obnove' jer uz veličanstvena djela poput Fasta i Metamorfoza s naizgled jednakom ozbiljnošću piše i dugačka djela o ljekarijama za ženska lica te o načinima kako zvesti ženu ili muškarca te kako se u nevolji takve požude osloboditi. O njegovom značaju govori nam i to što je posljednjih desetak godina svog života proveo u progonstvu na Crnom moru, kraju svijeta s kojeg je pisao jedino o svojom tuzi i neuslišanim molbama za povratak u Rim.

Pisati poeziju u antičko doba pretpostavljalo je znatno više tehničke vještine nego danas pa je *ars scribendi* bio najprije umijeće pisanja a tek onda umjetnost kako je danas shvaćamo. Ovidije je za sklapanje stihova strogo zadanog ritma bio toliki talent da se u njegovoj poeziji krutost forme gotovo i ne osjeća, za razliku od većine drugih rimskih pjesnika. Dok govori o svojoj mladosti kad se pokušao prisiliti na tobože dostojnije i unosnije pravne i govorničke vještine, sam ističe neobičnu lakoću pisanja stihoa *Sponte sua carmen numeros veniebat ad aptos, et quod temptabam dicere, versus erat* ('sama od sebe je pjesma u pravilan stizala metar, što god sam kanio reć, sve je to ispalilo stih'), lakoću koja mu je i omogućila tematski tako raznovrsno bavljenje poezijom.

Metamorfoze su Ovidijev opus magnum. Iako se mitskim temama bavio i u Heroidama (pismima mitoloških junaka ili junakinja svojim odsutnim ljubavnicima) i u nesačuvanoj tragediji Medeja, ovdje na temama grčke mitologije Ovidije stvara veliki ep o božanskim pretvorbama koji obuhvaća vrijeme od preobrazbe kaosa u uređeni svijet do preobrazbe Cezara u Boga, tj. od početka svijeta do njegovog vremena. Oko 250 priča oblikovao je i povezoao pjesnik u 15 knjiga tj. oko 12 000 heksametara i tako u krašnoj formi Rimljanima zauvijek predao uređen kompandij raskošne grčke mitologije.

Promatrajući Metamorfoze izbliza čitatelj će lako uvidjeti da njihova tema nisu samo priče o junacima i bogovima općenito nego je u svakoj priči neka pretvorba kojom se čovjek sasvim određenih osobina (Ovidije ima izniman dar za psihološku karakterizaciju) sudbinski uz posredovanje bogova pretvara u neku prirodnu pojavu. Slika prirode koja se time tvori mogla bi se nazvati teurgijski antropomorfizam, a iako to djeluje kao zastarjelo i već odavno prevladano, ljepota i smisaona raskoš bogovima i ljudima napućenog svijeta snažno će se dojmiti i suvremenog čitatelja.

METAMORFOZE, prva knjiga

prepjevao: Tomislav Jazvić

Promjene raznih oblika me duh opisivati goni
u nova tijela, o bozi, ta zbog vas se mijenjaju oni,
moje nadahnite djelo te sve od početaka svijeta
do moga vremena sa mnom vi trajnu sprovedite pjesmu.

Prije zemalja i mora i neba što pokriva sve nas, 5
jedan tek prirode oblik na cijelome bio je svijetu.
Zvali ga kaos, a to bi tek nezgrapna, sirova masa,
ništa do mrtve težine, a sjemenje stvari bez reda,
na istom mjestu, bez veze i sloge u gomili traje.

Svemiru Titan nijedan tad nije još pružao svijetla, 10
niti je rastući Feba obnavljala rogove svoje
nit' ravnotežu je Zemlja u okolo rasutom zraku
tad održavala svojom težinom nit' svoje je ruke
dugačkim rubom zemalja Amfitrita pružala tada.

Kako na istome mjestu i zemlja i more i zrak bi, 15
nestalna bijaše zemlja, a voda pak nije još tekla,
zrak nije imao svjetla te nikome ne traje oblik:
Smetaju svakome svatko jer biju u jednom se tijelu
hladno s toplim i vlažno sa suhim te mekano s tvrdim,

ono što ima težinu pak s onim što nema težine. 20
Bog i priroda bolja tek ovu su skončali svađu;
Naime od neba zemlju, od zemlje pak raskinu vode,
prozirni razdvoje eter od gusto nabijenog zraka.
Nakon što uredi bog ih, iz gomile izvadi mračne,

mjesta im različna daje te veže u složnome miru, 25
bez težine tad zasja sva snaga nebeskoga svoda
plamena, sasvim na vrhu će stvoriti mjesto za sebe.
Zrak se lakoćom i mjestom tad smjestio najbliže ovoj.
Zemlja je gušća od ovih i teže je ponijela stvari

stisnuta svojom težinom, dok okolo tekuća voda 30
mjesto zaposjeda zadnje k'o ograda čvrstome svijetu.
Kada je gomilu tako, tko god on od bogova bio,
rasjek'o, sječeno zatim u dijelove vratio natrag,
prvo je zemlju, da bila sa sviju bi jednaka strana,

zbio u golemu masu, a prilikom nalik na kuglu. 35

Zatim je rasuo mora, što rast će od vjetrova brzih
te oplakivati obale zemlje oko nje dok kruže.
Dodao zatim je vrela, jezera i goleme bare,
brdima još je privezao rijeke obala strmih, 40
koje na nekim je mjestima zemlja upijala u se,
dio pak stiže u more te dio taj primljen u polje
vode slobodnije sada po žalima obalu bije.
Naredi on da se prošire polja i spuste doline,
šume da lišćem se kriju, kamenite dignu planine.

Kao što četiri pojasa, po dva s lijeva i s desna 45
paraju nebo, a peti je topliji od ovih pojas,
masu je sapetu njima s istim podijelila brojem
božja briga te takva je mreža sad stisnula zemlju.
Središnji pojas na zemlji zbog žege nije nastanjiv.

Snijeg pak pokriva pojase krajnje, a između tih su 50
pojasi ugodne klime gdje s vatrom je miješao studen.
Strši nad ovima zrak, toliko od plamena teži,
kol'ko je lakši od zemlje i kol'ko je lakši od vode.
Tu da se smjeste i oblaci, kišni i oni bez kiše,

naredi, tu da se smjeste i munje što plašit će ljude. 55
Vjetre također tu smješta da potiču sijevanje groma.
Ovima stvaratelj svijeta prepustio nije baš sasvim
upravljat' zrakom na volju: ta jedva im sada se brani,
svaki kad različnim smjerom upravlja puhanje svoje,

svijet da ne razderu čitav; tolika je nesloga braće. 60
Eur ka Perziji ode, na istok, k Nabateja carstvu,
kraju gdje obronci brda su podložni jutarnjem Suncu.
Večer i obale koje se Suncem u zalasku griju
Zefiru najbliže stoje, dok Skitiju, velika kola,

Borej zauzima strašni. Zemlja pak nasuprot njemu 65
kišom se vlaži i tmušom, neprestano Jugo ih nosi.
Prozirni, bez težine nad svime je stavio eter,
eter što nema ni truna od blata zemaljskog u sebi.
Jedva je međama jasnim to sve ogradio, kada

ona što dugo su bila pod gomilom svega skrivena, 70
počeše nicati zvijezda te zasjaše po cijelom nebu.
Kraj nijedan da ne bude prazan bez ikakvih bića,
zvijezde i likovi bogova putove nebeske drže,
blještavim ribama mjesto za život ustupaju vode,

zemlja pak dobiva zvijeri, a zrak pokretljivi ptice. 75

Svetijeg bića od ovih te sposobnog mislit' duboko,
 nema još uvijek ni takvog da moglo bi vladat' u svemu.
 Rađa se čovjek, svejedno da l' sjemenom njega božanskim
 stvori već spomenut tvorac, začetnik boljega svijeta,
 ili je mlada zemlja, od etera tek odvedena, 80
 ipak sačuvala sjeme nebeskoga svoga porijekla.
 Oblik mu Japetov sin primiješavši kišnicu dade,
 stvori na sliku ga bogova, njih koji ravnaju svime.
 Ostale zvijeri dok pognute moraju gledati zemlju,
 čovjeku postavi glavu visoko i nebo da gleda 85
 naredi njemu te lice da uspravno zvijezdama diže.
 Tako, što maločas još je bez oblika, sirovo bilo,
 promijeni zemlja se, dobi već ljudi neobična tijela.
 Prvo je nastalo doba, bez jamaca, zakona zlatno,
 vjeru i pravo je samo od svoje poštivalo volje. 90
 Odsutni bili su kazna i strah i nisu se s ploče
 mjedene čitale riječi što prijete, a ponizni ljudi
 nisu se bojali lica svog suca, bez zaštite mirni.
 Tuđi da vidjela svijet bi, omorika rezana nije
 bila još sišla s planina da prozirnim morima plovi. 95
 Nikakve obale smrtnici nisu još znali do svoje,
 još palisade strme gradove pasale nisu.
 Ne bi ni trube od ravne mjedi ni roga od kose,
 kacige ne bi ni mača, a bez korištenja vojske
 sigurni narodi lako u blagom su živjeli miru. 100
 Zemlja bez prisile službe, bez diranja motikom te bez
 ikakvih rana od pluga, sve je tad davala sama.
 Radio nije još nitko, a hrane je dovoljno bilo,
 šumske su jagode brali te maginje brali i drijenak,
 kupine skupljali plod što po gustim grmljima visi, 105
 žirove koji bi pali sa Jupitra širokog stabla.
 Proljeće bijaše vječno, a Zefiri toplim su zrakom
 kupali cvijeće što blago bez sijanja niklo je posvud.
 Uskoro zatim je voće bez oranja nosila zemlja,
 polje bez obnova stalnih se teškim bjelasalo klasjem. 110
 Ovdje rijeke su mlijeka, a ondje su nektara tekle,
 tamo pak zeleni cer je žućkastim kapao medom.
 Zatim kad Saturn je bačen u tminama zastrti Tartar,
 svijet pod Jupitra dođe, a nastane naraštaj srebrn,
 gori od zlata, al' ipak od mjedi crvenkaste bolji. 115

Jupiter odmah je skratio proljeća starog dužinu,
 godinu dijeli u četiri dijela te zime i ljeta
 nastaju, jeseni nestalnih kiša, a proljeća kratka.
 Prvi put tada se zapaljen zrak od puste vrućine 120
 bijelio, prvi put led je visio pritegnut vjetrom.
 Prvi put tada su ušli u kuće, a kuće im spilje
 bijahu, gusto grmlje i korom tek vezano šiblje.
 Dugim je brazdama tada po prvi put Cerere sjeme
 sijano bilo, a junci pod teškim su stenjali jarmom.
 Poslije ovoga mjedeni naraštaj nastane treći, 125
 divljiji on je u čudi, a oružja lakše se laća,
 ipak ne sasvim opak, od željeza tvrdog je zadnji.
 Provali bezbožnost svaka u doba najgore rude,
 bježi i pravo i vjera i stid, a na njihovo mjesto
 varke i prevare stižu, zasjede, razna lukavstva, 130
 snaga i sila i zločinu naklona strast da se ima.
 Vjetrima koje dotada poznavali nisu mornari
 jedra sad nude, a trupine brodske što dugo su bile
 pokrovom visokih brda, sad neznanim valima skaču.
 Svačije prije bi polje, k'o zrak i sunčevo svjetlo, 135
 sada pak pažljivi mjerač označava dugom ga međom.
 Zemlju se ne traže više tek usjevi, potrebna hrana
 koju je davati dužna, već utrobom njenom se ruje,
 blaga se skrivena traže, pa sve do stigijskih sjena
 sada se kopa i rude se vade što navlače na zlo. 140
 Pomalja već se željezo štetno i od njega zlato
 štetnije, pomalja rat se koji obojma se služi,
 krvavom rukom već trese oružjem u njoj što zveči.
 Živi se samo od pljačke, pa nije od gosta domaćin
 siguran, tast od zeta, u braće rijetka je ljubav. 145
 Propašću nadvija muž se nad ženom, a ona nad mužem,
 otrove žute i blijede već maćehe miješaju strašne,
 sin prije vremena stalno za očeve godine pita.
 Zatrti leži pobožnost, a zemlju od pokolja vlažnu
 zadnja od bogova sviju tad napušta djeva Astreja. 150
 Uzvišen eter da ne bi sigurniji bio od zemlje,
 kažu da Giganti carstvo su nebesko napasti htjeli,
 brda u gomile da su do visokih slagali zvijezda.
 Tada je svemoćni otac razlomio bačenim gromom
 Olimp te otkin'o Pelij od Ose što ležase pod njim. 155

Tijela su zlokobna prostrta, zasuta svojom težinom,
zemlja je pak prelivena krvlju sinova mnogih
sva bila vlažna, to kažu, te vrelu oživjela krv je,
lik joj čovječji dala da neki bi ostao spomen
potomka njenoga ipak . Al' i taj joj naraštaj novi 160
jednako prezire bogove, divlji je, žudi za klanjem,
žestok i lako bi spoznao, on da iz krvi je rođen.
Sve to Saturnije otac kad s najviše ugleda kule,
uzdahne, sjeti se mučne gozbe što Likaon gnjusni
nedavno njemu je spremi, a ne bi još poznata svima. 165
Golema srdžba u duši se dostojna Jupitra skuplja,
vijeće on bogova zove, a zvani bez odgode stižu.
Postoji uzvišen put, za vedroga vidljiv je neba,
ime mu mliječna je staza, znamenita samom bjelinom.
Ovuda višnjima put je do krova i kraljevske kuće 170
velikog Jupitra. S desna i s lijeva su predvorja mnoga
bogova višnjih što posjete primaju otprutih vrata.
Puk među njima na raznim mjestima živi, dok oni
moćni su sprijeda i ukrug naslagali svoje penate.
Ovo je mjesto za koje, da riječima da se sloboda, 175
ne bih se bojao reći da Palatin višnjeg je neba.
Oni kad dakle su redom po mramornom sjedištu sjeli,
on koji mjestom bi viši, bjelokosnim poduprt žezlom,
tri, pa i četiri puta tad zamahne glavom i kosom
strašnom te potrese tako i zemlju i more i zvijezde. 180
Zatim je zlovoljna usta na ovaj odriješio način:
„Nisam se ja za zemaljsko kraljevstvo bojao više
niti u vrijeme kad svaki zmijonogi svojih je ruku
stotinu spremao staviti na nebo te ga osvojiti’.
Protivnik iako divlji je bio, al' ipak tek s jednim 185
tijelom i jednim porijeklom cijeli se vodio sukob.
Sad mi je, šumeći Nerej kud god da oplakuje svijetom,
smrtni zatrti rod. Ta rijekom se podzemnom kunem,
ispod zemalja što lugom stigijskim teče polako,
sve sam već probao prije, a sad neizlječivu ranu 190
mačem se odrezat' mora, na zdravi da ne prijede dio.
Polubogovi meni su briga i poljska božanstva,
nimfe i Fauni, satiri mnogi i gorski Silvani,
kojima, iako čašću nebeskom ne častimo mi ih,
kraj smo odredili zemlje da sigurno na njemu žive. 195

O, zar mislite, višnji, da bezbrižni mogli bi oni
biti kad meni što grom, što sve vas i imam i vodim,
Likaon znan po divljini je zasjedu spremio gnjusnu?“
Uglas zamumljaše svi, pa žestoko traže da onaj 200
kazni se drznik te tako, kao kad bezbožna ruka
htjela je Cezara krvlju da ugasi rimsko se ime,
zapanjen našao rod se ljudski u golemu strahu,
propast mu nenadna prijeti i svijet se je prepao čitav.
Auguste, nije pobožnost tvojih manje ti bila
draga no Jupitru ona, a nakon što rukom i glasom 205
mrmljanje bio je stišao, nadvlada svima tišina.
Kada je potisnut žamor od ugleda onog što vlada,
Jupiter govorom ovim po drugi put probi tišinu:
„Bezbrižni budite zbog tog jer onaj je dobio kaznu.
Kako je kažnjen i što je uradio, sad ću vam reći. 210
Sramotan glas o vremenu dođe do ušiju mojih.
Kako sam htio da lažnim se pokaže, s Olimpa sidoh,
šećući zemlje obidoh ja bog u ljudskom obliku.
Dugo nabrajat' bi bilo, kolika je šteta i gdje sve
ima je, glasina sama od istine bila je manja. 215
Prešao Menal sam strašni, što prepun je skrovišta zvijeri,
prešao zatim Kilenu te Likeja hladnog borike.
Ušao potom u arkadski grad sam, u tirana kuću
negostoljubivu, taman kad sumrak navlačio noć je.
Znakove dadoh da došao bog je i narod se počne 220
moliti. Pobožnoj molitvi Likaon ruga se te će
uskoro zatim ovako: „Oprobat ću pokusom jasnim
bog li je ovaj il' smrtnik te sumnjivo ostati neće.“
Sprema se noću me teškog od sna pogubiti smrću
nenadnom; takav se dokaz istine svidio njemu. 225
To mu još dovoljno nije te taocu moloskog roda
mačem je prerez'o vrat, pa polumrtve mu tako
udove dijelom u kipućoj vodi prokuhava, dijelom
prži ih na vatri ražnja. Al' meso što priredi tako,
čim je stavio na stol, a ja mu osvetnom vatrom 230
razvalim kuću i u njoj dostojne njega penate.
Prepade on se i bježi, a našavši polja tišinu
urla i uzalud kuša govoriti: sama od sebe
usta se bjesnilom stišću, a strašću za klanjem se sada
okreće naprema stoci i opet se krvi veseli. 235

Prelazi ruho u krzno, a ruke u noge mu rastu;
postaje vuk, ali čuva tragove starog oblika.
Ista je sijeda mu kosa, u pogledu ista žestina,
isto mu sjaje se oči i prizor je bjesnila isti.
Propao jedan je dom, ali nije zaslužio jedan 240
propasti: dokle je zemlje, svud vlada Erinija bijesna.
Rek'o bi svi su na zločin se zakleli. Kazne im dajte
koje su trpit' zaslužili. Odluka moja je takva.“
Riječi Jupitra dio odobrava glasom te još ga
potiče bijesnog, a drugima dosta je pristati uz njeg'. 245
Bogove ipak žalosti smaknuće ljudskoga roda,
pitaju kako će zemlja izgledat' kad smrtnika na njoj
ne bude više te tko će im tamjan na žrtvu prinosit'.
Ne misli zvijerima valjda dat' zemlju da haraju njome.
Bogova kralj na pitanja kaže da njemu na brigu 250
prepuste sve te im brani da boje se, naraštaj novi
čudnog porijekla obećava, nesličan narodu ovom.
Bio je spreman već cijelom zemljom prosuti munje,
ali ga zadržava strah da ne zahvati slučajno plamen
presveti eter i tako nebesku osovinu spali. 255
Sjeti se da se u pričama spominje buduće vrijeme
kada će gorjeti zemlja i more i kraljevstvo neba,
cijeli kad svemir će plamenom zahvaćen mučit' se vatrom.
Rukama kiklopa kovane strijele se odlažu stoga.
Druga se kazna Jupitru sviđi, potopiti vodom 260
smrtni će rod i s neba će čitavog oblake spustit'.
Prvo u eolske spilje on zatvara hladni sjeverac,
s njim i puhanje svako što razgoni oblaka hrpe
zatvara, Nota tek pušta. Pa Not na krilima vlažnim
izlijeće, zastrvši strašno si lice smolavom maglom. 265
Brada mu teška od oblaka, s bijele kose mu voda
teče, na čelu su pare, a rose odijelo i krila.
Rukom kad oblake kišne on stisne što legli su posvud,
nastaje tresak i kiša se otuda prosipa gusta.
Iris, Junonina glasnica, oblači različne boje, 270
zahvaća vode i kiši još dodatnu donosi hranu.
Prostrti usjevi leže i zavjeti jasnih seljaka
ništa ne vrijede, a napor im propada godine duge.
Ali se Jupitra bijes zadovoljiti nebom tek neda,
nego i sinji ga brat još s pomoćnom pomaže vodom. 275

Ovaj pak rijeke sazove, pa njima kad bile su ušle
svom gospodaru pod krov ovako govoriti počne:
„Radit' bez zadržke treba. Svoje sve prospite sile;
Takav je nalog, otvorite izvore, pustite stegu,
tokovi vaši sad posve nek' slobodne volje poteku.” 280
Zapovijed takva je bila, pa vrate se, vrelima usta
šire i zatim podivljanim tokom ka pučini kreću.
Udari trozubom svojim bog zatim u zemlju, pa ona
zadrhta, potresom vodi omogućiti putove nove.
Rijeke van korita svojih po širokim poljima teku, 285
voćnjake, usjeve nose i stoku i ljude i kuće,
hramove grabe i nose te njihove presvete stvari.
Ako je koja preostala kuća što mogla se oprijet'
tolikom zlu, sad vrh joj voda što viša je od nje
pokriva, tornjevi bijedno se stisnuti kriju pod virom. 290
Između mora i zemlje sad nikakve razlike nema,
sve je sad pučina, na njoj već nikakve obale nema.
Jedan se popne na brdo, a drugi u svinutom čamcu
sjedi i vesla onuda kud nekad je orati znao.
Jedan nad klasjem il' vrhom sad sela potopljena brodi, 295
drugi na visokom brijestu pokušava ribu ulovit'.
Ako pak sudbina daje, na zelenoj livadi sidre,
ili im trupine brodske pod sobom vinograd deru.
Tamo gdje busenje nekad su lake brstile koze,
tuljani ružni sad svoja posvuda među tjelesa. 300
Podvodne gajeve, gradove, kuće Nereide u čudu
gledaju, dok kroz šume delfini kruže, na grane
nalijeću visoke, guraju trupce što vodom se miču.
Vuk među ovcama pliva, a nosi i lavove žute
tok i tigrove. Vepru ne koristi ugriza snaga, 305
srni sad nošenoj vodom brzina ne koristi nogu.
Ptica u lutanju tražeći dugo gdje mogla bi stati,
s umornim krilima jedna na koncu se ruši u more.
S golemom drskošću more sad zasipa visoka brda,
valovi novi bez stanke o vrhove planinske tuku. 310
Najveći dio je ugrabljen vodom, a koje je ipak
voda poštjednija, oni se muče zbog oskudne hrane.
Tamo gdje Fokida razdvaja aonsko pleme od njiva
etejskih, zemlja je plodna, dok zemlja je bila, a tada
mora bi dio i polja tek širokog pridošle vode. 315

Strma planina je ondje, s dva vrha ka zvijezdama stremi,
ime joj Parnas, sljemena joj poviše oblaka stoje.
Priveza tu Deukalion, drugo je pučina krila,
maleni brod na kojem sa ženom je stigao ondje.
Koričkim nimfama oni se mole i brdskom božanstvu, 320
Temidi sudbinozalcu što tada je držala Delfe.
Od njega bolji nijedan ni pravdoljubiviji čovjek
ne bi ni od nje je ikoja bogobojznija žena.
Kada je Jupiter vidio svijet da je preplavljen vodom,
čovjek da ostade jedan od tolikih tisuća dosad, 325
žena da ostade jedna od tolikih tisuća dosad,
oboje da su bez krivnje i oboje bogove štiju,
oblake tada razagna i razbije kišu sjevercem,
nebu tad pokaza zemlju, a zemlji pak pokaza eter.
Srdžba se prekinu mora, na pučinu postavlja trozub 330
morski gospodar, pa valove miri i Tritona zove
koji je stao nad morskom dubinom dok puževi njemu
mile ramenima. Daje mu zapovijed puhat' u školjku,
trubljenjem zadati znak da se povrate struje i rijeke.
Ovaj se dohvati šupljega roga što s dna u širinu 335
poput vihora raste i koji kad zahvati zrak na
morskoj sredini, njim zatim ispunjava premoćnim glasom
obale koje pod jednim i drugim su stajale Febom.
Kako su rosnim ga brkom božanske dotaknule usne,
kako je napuhan tada oglasio povratak nužni, 340
svi su ga valovi čuli, i morski i oni zemaljski,
valove što su ga čuli sad sve on suzbija natrag.
More već obale ima, a korito prepune rijeke
zahvaća, tokovi padaju niže, brežuljci se dižu.
Zemlja se uzdiže, mjesta, dok valovi poniču, rastu, 345
poslije vremena dugog i šume ogoljele vrške
pogledu nude, a blato preostalo drže na lišću.
Dođe do povratka svijeta, a nakon što vidi ga praznog,
zemlju kako u pustoši dubokom štiti tišinom,
prosuvši suze, Deukalion ovim se obrati Piri: 350
„Suprugo, sestro, o jedina sada preostala žena,
koju je sa mnom povezao rod i stričevstvo naše,
zatim i brak, a sada nas iste opasnosti vežu,
što god da vidjeti mogu od istoka, zapada zemlje,
sav smo narod nas dvoje, a drugo sve leži pod morem. 355

Dovoljno sigurna nije još uvijek ni vjera u život
naš, ta evo i sada još srce mi oblaci plaše.
Gdje bi ti duša, jadnice, bila da bez mene ti si
ovdje se popela sama i na koji način bi mogla
sama podnijeti strah? Sa čim bi se tješila bolna? 360
Vjeruj mi, slijedio ja bih, da tebe je odnijelo more,
tebe, ženo mi draga, i mene bi zgrabilo more.
O kad bi mogao barem obnoviti očevim znanjem
narode svijeta i zemlji nove udahnuti duše!
Sada sav smrtni je rod u nama ostao dvojma, 365
takva je bogova želja te sami smo primjeri ljudi.“
Reče, a oboje plaču. Tad odrede višnjem božanstvu
moliť se, tražiti pomoć od proroštva svetoga misle.
Kreću bez zadržke, skupa već prilaze cefiskom valu,
koji još nije baš bistar, al' poznatim koritom teče. 370
Ondje odijelo i glavu su s malo poprskali vode.
Zatim odlučise krenuť ka svetištu božice čiste,
svetištu čije je pročelje blijedjelo mašinom grdnom,
nikakva plamena nije na žrtvenom bilo oltaru.
Prilaz čim taknuše hrama, kad oboje ničice padnu 375
dolje na zemlju u strahu i poljube ledeni kamen.
„Ako se pravednom molbom“, tad kažu, „još daju božanstva
smekšati, ako se može zaustavit' bogova srdžba,
reci nam, Temido, kako bi rod se obnovio nama,
pomoć kad propalo sve je, preblaga, ti nam donesi!“ 380
Dirnuta božica odgovor daje: „Napustite hram i
zavijte glavu, odriješite sve što opasuje tijelo,
kosti velike majke za svoja pobacajte leđa.“
Nijemi su ostali dugo, a Pira je glasom tišinu
probila prva, pokorit' se nalogu odbija, moli 385
drhtavom usnom da da joj se oprost jer strašno se boji
bacanjem kosti da mogla bi majčinu sjenu povrijedit'.
Tamne međutim je riječi, iz mračnoga skrovišta date,
svatko u sebi ponavljao, govor pak prevrću skupa.
Zatim Prometejev sin je umirio riječima blagim 390
kćer Epimeteja, kaže joj: „Il' me promišljanje vara,
ili je odgovor svet te nikakvog ne traži grijeha.
Velika majka je zemlja, a kosti su njezinog tijela
stijene, bar mi se čini, te njih nam je bacat' za leđa.“
Iako muževom slutnjom je dirnuta Titanka bila, 395

nada u sumnji joj stoji, a vjere u nebeski nalog
nema nijedno: al' kakva je šteta u tom da se proba?
Idu, omataju glave te skidaju tunike s tijela,
kamenje sebi za leđa po nalogu bacati počnu.
Bačene (priznao tko bi, starina da nije svjedokom) 400
stijene odlagati započnu svoju tvrdoću i krutost,
mekšati uskoro potom i nježniji primati oblik.
Kako su kasnije rasle, a blaža ih priroda goni,
kao da može se neki već ljudski nazrijeti oblik,
iako nije baš jasan već kao od mramora začet, 405
još ne obrađen dosta, najsličniji grubome kipu.
Soka što bilo je u njima, vlage i tvari zemaljske,
sada to postaje mesom i tkivom što gradi tjelesa.
Tvrdo što bi, bez moći savijanja, ide u kosti;
žila što maločas bilo je, ime zadržava isto. 410
Tako za kratko su vrijeme, po volji bogova stijene
bačene rukom muškarca sve muška poprimile lica,
ženini hitci su dali da ponovno nastane žena.
Odatle rod smo tvrd, u naporu postojan, tako
dokaze pružamo otkud smo rodom i kojeg porijekla. 415
Druge životinje raznih oblika porodila zemlja
sama od svoje je volje, kad stara se zgrijala vlaga
svjetlošću Sunca, a blato i močvare prepune para
bujale sve su i vrile. U njima je sjemenje plodno
hranjeno živim tlom kao da je u trbuhu majke,
raslo i primalo lice već tijekom boravka ondje. 420
Kada je Nil sedmerostruki vlažna napustio polja,
kada je koritu starom povratio tokove svoje,
svježi se usija mulj, od zvijezda iz etera grijan.
Ratari okrećuć' zemljine grude životinje mnoge
nalaze, zatiču neke od njih u samom trenutku
rađanja, manjkave druge i kljaste bez udova vide.
Često u istome tijelu se nalazi živući dio
jedan, a drugi još uvijek sačinjava sirova zemlja. 430
Mjeru dakako kad nađu i uzmu toplina i vlaga,
začinje sve se na svijetu od ovoga dvoga i rađa.
Vatra s vodom se bori, al' s toplom nastaje parom
sve i nesložna sloga je prikladna svakom zametku.
Dakle od nedavne poplave blatna kad zemlja se bila
opet zažarila eterskim Suncem, ponovno ona 435

iznijela brojne je vrste te dijelom je stare oblike
vratila, dijelom je nove životinje stvarala tada.
Iako nije to htjela, i tebe je, Pitone grozni,
rodila tada, nečuveni zmaju, što narodu novom
strah si ulijevo, toliko si držao prostora brdskog. 440
Tebe tad pogubi bog koji nosio luk je i strijele,
iako njima se prije tog nikad koristio nije
osim za srne i koze. Tad tobolac isprazni skoro,
s tisuću strelica otrov se prospe po ranama crnim.
Slavu tog djela da ne bi starina mu uništiti' mogla, 445
bog ustanovio svete je igre s borbama mnogim,
pitijskim nazvao igre po imenu svladanog zmaja.
Ovdje tko god od mladića je šakom il' trčanjem il' pak
kolima znao pobijediti, čašćen je hrastovim lišćem.
Nije još lovora bilo, pa Feb je zaslužna čela 450
dugim omatao vijencem od lišća od kojeg god drva.
Febova prva je ljubav Dafna, od Peneja kćerka,
nije ju neznana sudbina dala već srdžba Kupida.
Nadmen zbog nedavno svladanog zmaja kad Apolon jednom
ugleda ovoga kako tetivom si napinje luk te 455
reče mu: „Obijesni dečko, pa što će ti oružje hrabrih?
Priliči oružju tom da se stavi na moja ramena.
Zvijerima sigurne rane ja mogu i dušmanu zadať,
koji Pitona sam nedavno ubio strijelama brojnim,
njega što brojna je polja smrtonosnim trbuhom stisk'o. 460
Ti budi sretan kad ne znam u kakve sve ljubavi mamiš,
time se bavi, a nemoj ti mojom se kititi slavom.“
Njemu će Venerin sin: „Neka probija, Febe, tvoj luk sve,
tebe će probiti moj! A kol'ko životinje sve pred
bogom ustupaju, tol'ko je slava ti manja od moje.“ 465
Reče pa krilima strese i odleti mahnuvši zrakom,
krepak se smjesti na Parnas, na vrh sjenovitog brda,
oprečnih svrha dvije on strijele iz tobolca punog
izvadi, jedna dok ljubav istjeruje, druga je stvara.
Zlatna je koja ju stvara i šiljastog vrha se sjaji, 470
ona što izgoni tupa i olovo skriva pod vrhom.
Ovu je bog u nimfu Peneidu smjestio, onom
Apolon ranjen je bio, do moždine probi mu kosti.
Odmah se zaljubi ovaj, a ona od imena bježi
njegovog, tminama šumskim veseli se, deranju kože 475

zvijeri što stalno ih hvata, k'o Feba udat' se neće,
viticom sapinje kose bez ikakva skupljene reda.
Mnogi su htjeli je ženit', al' sve je odbijala prosce,
muža nit' hoće nit' trpi, po bespuću dubrave luta,
nimalo ne brine nju što je Himen, što ljubav, što brak je. 480
Često joj govori otac: „Dužna si, kćeri mi, zeta.“
Često joj govori otac: „Unuke dužna si meni.“
Ona pak svadbene baklje, kao da zločin su, mrzi.
Stidljiva rumen joj tada ispunjava prekrasno lice,
umilnim rukama vješa o vratu se svojega oca: 485
„Daj djevičanstvom da vječnim ja poživim, najdraži oče,“,
kaže mu, „nekoć Dijani dopustio njezin je otac.“
Ovaj se pokori kćeri, al' tvoja ljepota ti brani
biti što želiš i zahtjevu tvome se opire izgled.
Apolon zavoli Dafnu, čim vidi je hoće je ženit', 490
žudi i nada se te ga i njegovo proroštvo vara.
Kao kad makne se klasje, pa lako se zapali šiblje,
kao kad međa se upali zubljom što slučajno putnik
ili je previše primakne ili je ostavi pod dan,
tako sad bog u vatru prelazi, grudima cijelim 495
gori i nadanjem svojim dohranjuje besplodnu ljubav.
Gleda u rasute kose kako po vratu joj vise.
„Što da su svezane?“, kaže. Pa gleda joj oči što vatrom
sjaje se zvijezdama slične, gleda joj usta što nije
dovoljno gledat' ih; hvali i prste joj, hvali i šake, 500
ruke i noge što gole su preko polovice svoje.
Ako je nešto sakriveno, smatra da to je još ljepše.
Ona pak brže od vjetra mu bježi kad doziva Feb je:
„Penejko, nimfo, ta molim te, stani, ne progoni dušman,
nimfo, tebe. Pa janje od vuka tako, od lava 505
srna, od orla golubice bježe dok krila im dršću,
svatko od dušmana svoga; a ja te zbog ljubavi slijedim.
Jadnog li mene! Ta padneš li licem il' nježne ti noge
trnje nedostojno zgrebe, da ja sam ti uzrokom boli!
Gruba su mjesta po kojima juriš, ta sporije trči, 510
molim te, smanji brzinu i sam ću te sporije slijedit'.
Barem istraži to kome se sviđaš. Stanovnik planine
nisam ja niti pastir, a ovuda stoku ni stada
strahotan ne gonim. Ne znaš, o prenagla djevojko, ne znaš
od koga bježiš, pa zato i bježiš. Delfska mi zemlja 515

klanja se, služi i Klar i Tened i Patarski dvori.
Jupiter meni je otac. Što bit će il' bilo je, jeste
po meni postaje jasnim, za pjesmu ja ugađam žice.
Sigurna moja je strijela, al' od nje sigurnija jedna 520
ipak je, ona što rane u praznim grudima stvara.
Liječenje otkrio ja sam, po svijetu me sad pomoćnikom
zovu, a meni je podložna moć što u travama leži.
Jao, kad ljubav mi nije izlječiva nikakvom travom!
Svima na korist umijeća ne koriste sad gospodaru.“
Više je htio govorit', no Penejka plašljivim trkom 525
bježi te i onda kada u pola ga ostavlja riječi,
i tada krasnom se čini. Ogoljava vjetar joj tijelo,
suprotna struja pak čini da odjeća stalno joj drhti,
puhanje lako joj naprijed pa natrag zabacuje kosu.
Još je ljepša u trku. Al' ne može podnijeti više 530
jalova laskanja mladahni bog, već kako ga ljubav
nagoni, tako sve bržim joj korakom ide za tragom.
Kao kad galski pas sred pustoši ugleda zeca,
nogama jedan za plijenom, a drugi za spasom poteče.
Jedan se kači za leđa i sad pa sad da će zgrabit'
nada se, širi već čeljust da noge mu uhvati stražnje. 535
Drugi u sumnji je da li je uhvaćen, jedva se čupa
ugrizu samom i ostavlja usta što diraju već ga.
Djevica tako i bog su jer ovaj je hitar od nade,
ona od straha. Uz pomoć je Amora on ipak brži, 540
neda joj stanke i njoj koja bježi nad leđima strši.
Već joj dahom u kosu po vratu rasutu puše.
Probljedi ona kad nesta joj snage, od brzog je bijega
shrvana bila, pa gleda u valove Peneja, kaže:
„Oče, pomoz mi, molim te, moć ako imaju rijeke; 545
promjenom uništi oblik mi kojim se previše sviđam!“ 547
Jedva što izreče molbu, kad članke joj mlitavost hvata,
mekana prsa opasuju grubljim se drvenim tkivom,
kosa u lišće, u grane joj ruke prerastati počnu. 550
Maločas brze joj noge već rastu u korijenje lijeno,
lice joj vrhove stiče, a sjaj joj tek ostaje isti.
Feb i sada je voli pa desnicu meće na deblo.
Osjeća kako još uvijek pod pokrovom novim joj drhte
grudi te rukama grane, k'o tjelesne udove, grli, 555
poljupce drvetu daje - i drvo od poljupca bježi.

Bog mu kaže: „Kad žena već moja ti ne možeš biti,
sigurno moje ćeš stablo biti i nosit će uvijek
moja te kosa i kitara, nosit će tobolci moji.
S lacijskim vođama bit ćeš kad glas će veseli pjevat'
trijumfe, kad Kapitolij će povorke gledati duge. 560
Ti kao pouzdan čuvar na do vratku Augusta bit ćeš,
stajat ćeš ti ispred vrata, na hrast ćeš središnji pazit'.
Kao što moja je mlađahna glava bez šišanja kose,
tako i ti ćeš čast zadržavati vječnoga lišća.“ 565
Pejan završi tako, a lovor se granama novim
nakloni, k'o da je glavom pomaknuo vrhove svoje.
Gaj u Hemoniji stoji, što strma ga šuma od svuda
zatvara, zovu ga Tempa. Od podnožja Pinda kroz njega
protječe Penej, pjenušavim valima onud se valja. 570
Poslije tog teško se ruši te oblake tanahne pare
navlači na se, a oni i vrhove dotiču šume,
vlaže ih, pada pak buka odjekuje čitavim krajem -
ovdje je kuća i dom i sjedište velike rijeke.
Sjedeći ovdje u špilji što širi se liticom jednom 575
upravlja vodama Penej i nimfama tu koje žive.
Isprva ovdje se okupe jedino obližnje rijeke,
ne znaju da l' da čestitaju ocu il' iskažu sućut.
Jablanonosni Sperhij i nemirni dođe Enipej,
dođe i Eridan stari i Amfris blagi i Eant. 580
Uskoro dođu i drugi, koji, kako već kojeg
volja je, u more nose od lutanja umorne vode.
Inaha jedinog nema, na dnu je on zatvoren spilje,
jadan oplakuje kćerku i plačem uvećava more.
Kao da Io je propala. Ne zna ni da li je živa 585
ili u podzemnom svijetu, a dosad kad nije ju naš'o,
smatra da nikad ni neće i najgore misli u duši.
Jupiter ovu je vidio kako se vraća sa rijeke
očinske, rekao: „Djevo, Jupitra dostojna, ne znam
koga ćeš udajom usrećit', sad pak uniđi pod sjenu 590
staroga gaja“ (pa rukom joj pokaza kamo da ide).
„Vruće je, Sunce je sada visoko u središtu neba.
Ako li sama se bojiš u skrovišta zvjerinja zaći,
sigurna s bogom u pratnji ćeš ući pod okrilje gaja.
Nećeš s običnim bogom već s onim što nebesko žezlo 595
drži u ruci te munje što lutaju posvuda šalje.

Bježati nemoj!“ Al' pobježe ona i pašnjake Lerne
ostavlja već i polja lirkejska s drvećem mnogim.
Široku tminu navuče tad Jupiter brzo na zemlju, 600
potom zaustavi Io u bijegu i otme joj čednost.
Za to je vrijeme Junona po poljima gledala s neba,
čudi se kako su oblaci brzi zamračili zemlju
usred bijela dana, a vidi da oni se nisu
stvorili nedavnom kišom ni s vlažne se uzdigli zemlje.
Ogleda gdje joj je muž, jer već je toliko puta 605
znala ga zateći kako ju kradom u preljubu vara.
Nakon što nije ga mogla na nebu pronaći, kaže:
„Ili se varam ili me vrijeđa“, pa s etera krajnjeg
spusti se, stade na zemlju te oblake tjera na uzmak.
Jupiter nasluti dolazak žene, pa Inaha kćeri 610
promijeni oblik i od nje sad prekrasnu junicu stvori.
Sjajna i krava je bila. Saturnija građu joj gleda,
iako nije joj drago, hvali je, čija, odakle,
pita, iz kojeg je stada, kao da istinu ne zna.
Jupiter laže od zemlje da nastade, samo da ona 615
još ispitivala ne bi. Na dar je Saturnija želi.
Što sad da učini? Mučno je predati vlastitu ljubav,
sumnjivo ne dati. Stid ga nagovara kravu da preda,
strast razuvjerava. Stid bi još straću mu pobijeđen bio,
ali taj maleni dar da, kravu da sestri i ženi 620
neda, naslutiti mogla bi ova da nije to krava.
Inoću predaje on joj, al' božica nije se straha
još oslobodila. Boji se Jupitra, plaši ju preljub,
sinu Arestora Argu tad kravu na čuvanje daje.
Arg je do stotinu očiju imao okolo glave. 625
Dva su po dva se na smjene odmarala njegova oka,
ostala tada bi bdjela, pripravna čuvati stražu.
Bilo na koji bi način on stajao, gleda u Io,
gdjegod je okrenut bio, pred očima bila je Io.
Danju bi davao pasti, a Sunce kad padne pod zemlju, 630
nju bi zatvarao, lanac joj nečasni stavljao na vrat.
S drveća lišće i trave su gorke bile joj hrana,
umjesto kreveta jadona leži na zemlji gdje često
nema ni trave, a žed u blatnjavom potoku gasi.
Ponizna kada bi ruke poželjela pružiti k Argu, 635
nije imala ruku koje bi pružila Argu.

Kada bi kušala žalit' se, mukala tek bi na usta.
 Zvuk joj je ulio stravu i svoga se prepala glasa.
 Često bi došla na žal gdje prije se igrati znala,
 obale Inaha gdje je u vodi si rogove nove 640
 vidjela, jeza ju prođe i pobjegne sama od sebe.
 Ne znaju tko je ta krava Najade, a ne zna ni Inah.
 Ona pak oca si slijedi stalno, a slijedi i sestre,
 da da ju diraju, pokorna njima što dive se liku.
 Pružio Inah je stari joj naramak ubranih trava, 645
 ona pak liže mu ruke i očinske dlanove ljubi.
 Ne može suza zadržat' i samo da uslijede riječi,
 pomoć bi molila, svoje bi ime i sudbinu rekla.
 Umjesto riječi slova, što noga u pijesku ih piše,
 dadoše Inahu dokaz te pretužne promjene tijela. 650
 „Jadnog li mene!“, povika otac, pa zagrli jadan
 šiju i žalosne rogove svoje junice snježne.
 „Jadnog li mene!“, uzdiše on, „zar ti si to, kćeri,
 ti što te tražim po cijelome svijetu? Ta bila je manja
 žalost mi dok te našao nisam. Ti samo šutiš,
 riječi na riječi ne odvrćaš, duboki uzdah iz grudi 655
 samo ti izlazi, mukat' na glas moj jedino možeš.
 Tebi sam ja u neznanju pripremao svadbu i brak i
 prva mi nada bijaše zet, a unuci druga.
 Muž ti sad treba iz stada i suprug rođen u stadu. 660
 Ali ne pristoji meni tu bol okončati smrću.
 Šteta je sad što sam bog jer sklopljena vrata su smrti
 za mene, moja se žalost u vječito proteže doba.“
 Tako dok tužio on se, kad Arg im zvjezdani pride,
 otetu kćerku od oca na drugi već odvodi pašnjak. 665
 Sam se sjeda daleko, na visokom vrhu planine,
 odakle sjedeći lako na sve strane gledati može.
 Ne može podnijeti više Foronejke muke tolike
 bogova vladar, pa sina pozove kog sjajna Plejada
 porodi nekoć i zapovijed da mu da ubije Arga. 670
 Ovaj pak odmah si krila na noge, a šešir na glavu
 stavlja i uzima u ruke šibu što goni u snove.
 Kada je sve rasporedio, s očinskog vrha na zemlju
 skače Jupitrov sin. Pokrivalo odlaže ondje,
 ostavlja krila, od svega zadržava jedino šibu. 675
 Ovom koze k'o pastir kroz besputna naganja polja,

usto još gdje god da ide, na složenoj trstici svira.
 Novim umijećem i glasom je obuzet čuvar Junonin:
 „Možeš se na ovoj stijeni odmoriti sa mnom, tko god si“, 680
 kaže mu Arg, „za stoku ti nigdje obilnije trave
 nema, a vidiš i hlad da je prikladan za nas pastire.“
 Atlantov potomak sjedne, pa kako im prolazi vrijeme,
 svašta mu opširno priča i svira na sklopljenoj fruli,
 svakako kuša mu svladati vid što neprestano bdije. 685
 Ovaj se opire ipak i ne da se snovima blagim
 svladati, iako jedan mu dio već očiju spava,
 drugi svejedno mu bdije. Ispituje (naime tek se
 nedavno pronašla frula) na koji se pronašla način.
 Tad će mu bog: „U planinama hladnim arkadijske zemlje 690
 među nonakrijskim hamadrijadama jedna najada
 bila je posebno slavna, a Siringom zvale ju nimfe.
 Satire koji ju slijede ta odbila nije jedanput,
 bogove druge također, što god ih sjenovita šuma
 ima i polje. Ortigijsku božicu štovala ona 695
 svojom je nošnjom, al' i djevičanstvom. Obučena isto
 kao Dijana pa mislit' bi mogao kćer je Latone:
 luk tek ovoj je rožnat, a onoj pak bio je zlatan.
 Zavarat' opet je mogla. Dok vraća se s likejskog brda
 ugleda Pan ju što glavu omorikom oštrom je paš'o,
 Ovo joj reče...“. Preostalo iznijet' je njegove riječi, 700
 zatim i kako je nimfa mu pobjegla prezrevši molbe
 sve dok do Ladona tihog pjeskovite ne stiže rijeke.
 Kako su ondje joj bijeg zapriječili valovi rijeke,
 kako je molila sestre da njezin joj promijene oblik.
 Trebalo reć' je da Pan je, sve s mišlju da Siringu hvata, 705
 umjesto nimfina tijela zgrabio močvarnu trsku.
 Kako je uzdis'o ondje i kako je stvoreni vjetar
 zvuk proizveo tanak, njegovoj tužaljci sličan.
 Novim umijećem, slatkoćom da glasa je obuzet bog tad
 rekao: „Barem će ovaj mi razgovor ostati s tobom.“ 710
 Tako su raznih dužina trskine cijevi sa voskom
 svezane između sebe zadobile djevojke ime.
 Sve je to kanio reći Kilenjanin, shvati međutim
 sve su da podlegle oči i vid da je potpuno zastrt.
 Suspreže odmah si glas, pa san mu opojni jača, 715
 šibom mu prelazi moćnom po brojnim očima tromim.

Klonulog diva bez zadržke krivim tad ranjava mačem
 ondje gdje vrat se spaja s glavom, sa stijene ga zatim
 krvavog baca pa krvlju i liticu uprlja strmu.
 Ležiš sad, Argu, što god da si vida u očiju tol'ko 720
 imao, mrtvo je, stotinu oka u jednoj je noći.
 Vadi Saturnija oči, pa svojoj ih ptici na krila
 smješta, na rep joj također zvjezdane pupoljke meće.
 Čim to učini, planu i vrijeme ne odgađa srdžbe,
 strašnu Eriniju stavlja ovoj pred oči i dušu, 725
 argolskoj inoči jadnoj tad mračni nagon u grudi
 postavlja, pa ju u bijegu po čitavom progoni svijetu.
 Golemom naporu, Nile, tek ti si granicom bio.
 Kada se dotakla tebe, na rubu obale klekla,
 vrat položila nisko, jer jedino tako je mogla 730
 gore ka visokim zvijezdama podići pogled, kad tako
 jaukom, suzama, mukanjem tužnim se Jupitru ona
 činila kao da tuži se, kraj svojim mukama moli,
 zagrlj rukama vrat on supruge svoje, pa traži
 kazne da napokon minu: „Budućnosti ne boj se“, kaže, 735
 „nikad ti više ta djevojka neće bit' uzrokom boli.“
 Učini zatim i vode da stigijske čuju to jamstvo.
 Kako se božica smiri, i Io već prijašnje lice
 stječe pa postaje ono što bila je, gruba joj dlaka
 bježi s tijela i nestaju rogovi, oči se bliže, 740
 čeljust se skuplja, ramena se vraćaju, ruke također,
 ponovno kopito svako u pet joj se rastvara prsta.
 Osim bjeline od goveda ništa joj ostalo nije.
 Pomoću nogu se diže, sretna što samo su dvije,
 boji se pričat' još uvijek, da ne bi zamukala kravlje. 745
 Ponovno plašljivo kuša govorit', što dugo već nije.
 Sad već k'o božicu slavnu je poštuje mnoštvo u platnu,
 rodio već se i Epaf, od sjemena Jupitra kažu
 on da je, zajedno s majkom sada već hramove mnoge 750
 drži po svijetu. A njemu je jednak po duhu i dobi
 Faeton, sin od Sunca, što nadmen zbog Feba si oca
 jednom je oholo pričao, Epafa smatrajuć' manjim,
 tako da reče mu Inahov unuk: „Vjeruješ majci
 sve što ti kaže i nadut od slike si lažnoga oca.“
 Faeton na to crveni, tek stidom potiskuje srdžbu, 755
 pogrde Epafa odmah on majci Klimeni prenese.

Kaže joj: „Majko, tim više da žališ, jer slobodan ja sam,
 bijesan prešutio ono. A meni da pogrde takve
 mogu se reći, a ne mogu pobiti, to je sramota.
 Ako sam stvarno rođen od nebeskog korijena, daj mi 760
 oznaku takvoga roda i nebu me, majko, pridruži.“
 Reče i ruke si vješa sve okolo majčinog vrata,
 zaklinje svojom je glavom te Meropa glavom i brakom
 svojih sestara da njemu da znamenje pravoga oca.
 Ne zna se da li je molbama Faetona više Klimena 765
 dirnuta bila il' bijesom zbog prijestupa njoj izrečenog.
 Obje si upravlja ruke ka nebu, pa gledajuć' sunce:
 „Kunem se zvijezdom ovom, po blještavim zrakama znanom,
 sine“, kaže mu, „koja nas sada i vidi i čuje,
 ovo je Sunce, što gledaš i ovo, što upravlja svijetom, 770
 pravi ti otac. A ako li lažem, nek' više mi nikad
 ne da se vidjeti, svjetlo nek' ovo mi posljednje bude.
 Nije ti težak napor penate upoznati oca:
 tamo gdje diže se, živi, nama u susjednom kraju.
 Ako te nagoni duša, ti idi i od njega saznaj.“ 775
 Veseo Faeton zasja kad takve je riječi od majke
 začuo svoje, pa odmah u duši si premjera eter.
 Već Etiopiju svoju i Indiju prelazi krepak
 koja pod vatrom je zvijezda i istoku prilazi oca.